

VEČERNI LIST

Posamezna številka 30 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 30 vin.

Cene po pošti:
za celo leto . . . 4 50'—
za pol leta . . . 2 25'—
za četrt leta . . . 1 13'—
za 1 mesec . . . 4 45'
Za Ljubljano mesečno 4 50'
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon štev. 88

Shod komunistov.

Malo resne besede k resnemu položaju.

Ljubljana, 30. marca. Pred Mestnim domom se je vršil snoči komunistični shod. Poročal je bivši urednik »Napreja« Golouh o splošnem svetovnem položaju. Naglašal je zmago čistega socializma nad svetovno buržoazijo in kapitalizmom. Svetovni proletarijat bo zmagal, kot je zmagal ruski in nemški proletarijat ter bo uvedel pravi družabni red, kjer ne bo stiskanih in tlačanih. (To skušajo sedaj lačni sodrugi v Avstriji in Nemčiji.) Žigosal je vse vlade Jugoslavije, od postanka naše države sem, imenoval je belgrajski parlament trgovsko zbornico, kjer se samo špekulira in razne stranke delajo trgovske kupčije. Kritiziral je socialpatriote in njihovo delovanje v vladi. (Kot urednik »Napreja« pa je zmerjal z lažnjivcem vsakogar, kdor je črnil besedo zoper socialpatriote v vladi.) Največjo napako pa je napravil hrvaški socialist Bukšeg s tem, da je stopil v ministrstvo, še vedno pa s tem, da je prevzel ministrstvo za prehrano, ko je vedel, da ne bo mogel ničesar storiti. Omenil je, da je prejšnja vlada izposlovala milijone za cenejšo prehrano ljudstva in da so iste milijone razne stranke porabile v svoje agitatorične svrhe. Bičal je liberalno stranko in jo imenoval stranko liberalnih mokařev, ker agitirajo za svojo stranko na deželi z moko. Klerikalno stranko pa je imenoval Sladkorjevo klerikalizem. (Odkod je Golouh ta duhoviti priimek dobil, ne vemo. Le toliko ve-

mo, da so rdeči konsumi delali reklamo za socializem ravno s sladkorjem, ki so ga vsled svojih zvez s kapitalisti ložje dobili, ko konsumi kršč. delavstva, katero nima takih zvez s kapitalisti.) Socialne demokrate pa je imenoval koruzne laži-socialpatriote — ker agitirajo s koruzo. (Kot urednik »Napreja« je seveda Golouh to koruzo hvalil na vse pretege. Sedaj je pa na to že pozabil.) Zahteval je takojšnje volitve, kjer se stekajo židovske niti vzhoda in zahoda. Ententa je z versailskim in St. Germainskim mirom namenoma izročila v gospodarskem oziru ne le Nemčijo in Avstrijo v roke židovskega kapitala, ampak posredno tudi novo nastale narodne države in to v prvi vrsti Jugoslavijo.

Kakor hijene so se vrgli židje na Jugoslavijo. Poleg jugoslovanskih domačih židov igrajo tu precejšno vlogo mažarski židje, ki so znatno pripomogli s svojo valutno špekulacijo na našem ozemlju, da je naša valuta tako nizko padla. Pred dnevi pa je postala centralna židovska organizacija za jugoslovansko ozemlje dejstvo. Stvari so sicer v teku, toda kmalu bodo dovršene in takrat bo naša javnost zvedela dejstva, ki so ji bila dosedaj skrita in ki bodo osvetlila marsikatero politične vzroke v naši domovini.

Kdor ima malo natančnejšega pogleda v delovanje dunajskih bank, si bo kmalu znal razlagati obratovanje bank na jugoslovanskem ozemlju, ki stoje z malimi izjemami popolnoma pod židovskim vplivom. In vedel bo, zakaj se JDS-ari in socialisti v Jugoslaviji tako trudijo, da dobijo vso moč v svoje roke. To jim veleva židovski kapital, kateremu so iz strankarskih in osebnih razlogov popolnoma podvrženi. A tudi občinske volitve na Hrvaškem, kjer so komunisti tako dvignili svojo glavo, nam bodo veliko bolj razumljive. Saj je rekel nekoč Fritz Adler, da socialisti in komunisti radi postrežejo svojim sorodnim strankam z denarjem. In Fritz Adler je jud in pozna svoje ljudi. Zanimivo bi bilo zvedeti, koliko židovskega denarja je prišlo v strankarske politične svrhe v Jugoslavijo. Zakaj Kristan in pa komunistični voditelji o tem molče?

Židje hočejo dobiti popolnoma monopol nad trgovino in industrijo v Jugoslaviji. Tukajšnji bančni krogi dobro vedo, da je večina akcij industrijskih, bančnih in trgovskih podjetij v Jugoslaviji v židovskih rokah.

Šli so pa korak naprej. V roko hočejo dobiti tudi pri nas vse časopisje in pa knjigotržno podjetja. V ta namen so osnovali na Dunaju karte. Natančnejše vam bom prihodnjič o tem poročal, ker niso tozadevna pogajanja še zaključena.

Pribejmo pa danes lahko to, da je papirna industrija pri nas v nevarnosti, da preide popolnoma v židovske roke. Tu so židje najenergičnejši na delo. Proti temu treba od naše strani najenergičnejšega odpora.

Zato je potrebno, da zajezimo to židovsko nevarnost z našim združnim kapitalom na najširši združni podlagi, kjer bo imel naš kmet in delavec svojo besedo.

Stvar je nujna. Izrael in njegovi politični pomagači so pred vrati. F. S.

Židovski napad na Jugoslavijo.

Dunaj, 28. marca 1920.

Židje so organizirali sistematičen napad na Jugoslavijo. Vse niti te enotne smotrene organizacije centralnega židovstva peljejo na Dunaj, ki je postal sedaj evropski centrum židovstva, kraj, kjer se stekajo židovske niti vzhoda in zahoda. Ententa je z versailskim in St. Germainskim mirom namenoma izročila v gospodarskem oziru ne le Nemčijo in Avstrijo v roke židovskega kapitala, ampak posredno tudi novo nastale narodne države in to v prvi vrsti Jugoslavijo.

Kakor hijene so se vrgli židje na Jugoslavijo. Poleg jugoslovanskih domačih židov igrajo tu precejšno vlogo mažarski židje, ki so znatno pripomogli s svojo valutno špekulacijo na našem ozemlju, da je naša valuta tako nizko padla. Pred dnevi pa je postala centralna židovska organizacija za jugoslovansko ozemlje dejstvo. Stvari so sicer v teku, toda kmalu bodo dovršene in takrat bo naša javnost zvedela dejstva, ki so ji bila dosedaj skrita in ki bodo osvetlila marsikatero politične vzroke v naši domovini.

Kdor ima malo natančnejšega pogleda v delovanje dunajskih bank, si bo kmalu znal razlagati obratovanje bank na jugoslovanskem ozemlju, ki stoje z malimi izjemami popolnoma pod židovskim vplivom. In vedel bo, zakaj se JDS-ari in socialisti v Jugoslaviji tako trudijo, da dobijo vso moč v svoje roke. To jim veleva židovski kapital, kateremu so iz strankarskih in osebnih razlogov popolnoma podvrženi. A tudi občinske volitve na Hrvaškem, kjer so komunisti tako dvignili svojo glavo, nam bodo veliko bolj razumljive. Saj je rekel nekoč Fritz Adler, da socialisti in komunisti radi postrežejo svojim sorodnim strankam z denarjem. In Fritz Adler je jud in pozna svoje ljudi. Zanimivo bi bilo zvedeti, koliko židovskega denarja je prišlo v strankarske politične svrhe v Jugoslavijo. Zakaj Kristan in pa komunistični voditelji o tem molče?

Židje hočejo dobiti popolnoma monopol nad trgovino in industrijo v Jugoslaviji. Tukajšnji bančni krogi dobro vedo, da je večina akcij industrijskih, bančnih in trgovskih podjetij v Jugoslaviji v židovskih rokah.

Šli so pa korak naprej. V roko hočejo dobiti tudi pri nas vse časopisje in pa knjigotržno podjetja. V ta namen so osnovali na Dunaju karte. Natančnejše vam bom prihodnjič o tem poročal, ker niso tozadevna pogajanja še zaključena.

Pribejmo pa danes lahko to, da je papirna industrija pri nas v nevarnosti, da preide popolnoma v židovske roke. Tu so židje najenergičnejši na delo. Proti temu treba od naše strani najenergičnejšega odpora.

Zato je potrebno, da zajezimo to židovsko nevarnost z našim združnim kapitalom na najširši združni podlagi, kjer bo imel naš kmet in delavec svojo besedo.

Stvar je nujna. Izrael in njegovi politični pomagači so pred vrati. F. S.

Slovanski katoličani.

»Narodna Politika« prinaša pogovor svojih urednikov s praškim nadškofom dr. Fr. Kordačem o priliki praškega časniškarskega kongresa. Iz pogovora povzemamo nekaj najvažnejših točk.

O časopisju je izjavil dr. Kordač, da je to eden najvažnejših činiteljev modernega življenja. Tega se moramo katoličani jasno zavedati in ustanoviti centralno katoliško agencijo, da ne bomo še dalje nasledili raznim protikatoliškim virom. Le tako bo mogoče smoteno delati na enotno stališče vsega katoliškega tiska v vseh važnih, posebno pa socialnih vprašanjih. Katoliški tisk mora širiti misel zbližanja med narodi in sloji. Da bo mogoče složno delo, je poleg centralne agencije potrebna osebna zveza med katoliški-

mi časnikarji. Posebno skrb treba posvetiti vzgoji časniškarskega naraščaja; ustanoviti se morajo fondi za podporo nadarjenih časnikarjev.

Čehoslovaki, Jugoslavlani in Poljaki tvorimo most med zapadno in vzhodno kulturo. Že dosedaj so ti trije naši narodi, kar se tiče kulture, korakali na čelu ostalih slovan. narodov. To je zasluga katoliške cerkve. Bodoči razvoj v krščanskem svetu se bo nedvomno gibal v smeri proti Rimu in ne proč od njega. Tu pripada Čehoslovakom, Jugoslovanom in Poljakom velevažna kulturna naloga, ki jih mora trajno najtrdnjeje zvezati med seboj.

Kar se tiče ureditve odnosov med katol. Cerkvijo in Čehoslovako republiko, so naša vlada in vsi vodilni močje tega prepričanja, da je zveza s Sv. stolico neobhodna politična potreba. Vsi narodi sveta teže zadnja leta h katoliškemu Rimu in enaka težnja se opaža tudi v Čehoslovaki. Sv. stolica ima že pri nas svojega legata, a v kratkem se ustanovi stalna apostolska nunciatura; naša država bo po izjavah Masaryka in Beneša uredila svoje odnose z Vatikanom po ameriškem vzorcu, ne da bi sklenila konkordat. Pred kratkim je bil imenovan poslanik naše republike pri Sv. stolici. V podrobnostih o ureditvi cerkvenih in verskih razmer zavzema čehoslovakiški episkopat naslednje stališče: Zahteva avtonomijo cerkvene uprave; v gospodarskih stvareh imej država neko nadzorstvo. Skofje hočejo vse storiti, da se socialne razmere nižje duhovščine čim prej povoljno uredijo. Nadaljna zahteva je: svoboda veroizpovedanja za vse vere. Otroci se ne smejo siliti v brezverske šole.

O čehoslovakiški narodni cerkvi pravi dr. Kordač, da je pojav, ki nima bodočnosti. Tisti, ki jo propagirajo, sami naglašajo, da hočejo ostati katoličani, le neodvisni hočejo biti in narodni jezik hočejo v cerkvi. To je pa seveda le slepilo za ljudstvo; dejansko gre za dogmatska, pa tudi pravna vprašanja. Država po pravici ne bo mogla priznati odpadnikom posameznih cerkev; ako bi to storila, bo to pomenilo odkrit kulturni boj.

Nadškof dr. Kordač je končno izrazil svoje veselje, da se katoliška stvar na Hrvaškem tako lepo razvija ter je pohvalno omenil zlasti vernost slovenskega naroda, katero je osebno spoznal, ko je prejšnja leta prihajal v Ptuj.

Kako farbajo.

Ljubljana, 30. marca. Včeraj zvečer pred shodom komunistov se je vršil v Mestnem Domu shod socialistične organizacije tobačnega delavstva. Socialistični zaupniki v tobačni tovarni so za ta shod delali reklamo, češ, da »pride delegat iz Sarajeva«. Bil je seveda le odposlanec sarajevske komunistične organizacije. Zbralo se je na ta način okrog 200 socialističnih in nekaj naših delavcev in delavk. Govoril je odposlanec iz Sarajeva in znani gospod Tokan, ki je povedal, da so krščanski socialci krivi, če se v Zagrebu tobačnim delavcem slabše godi ko onim v Ljubljani. Iz Tokanovih ust je to izzvenelo taklo, kakor da bi v Zagrebu imeli večino krščanski socialci, vsled česar je tem slabše, v Ljubljani pa socialisti, vsled česar je tu boljše. Pojdite se solit, gospod Tokan! V Zagrebu je skoro cela tovarna komunistična, naša je le manjšina. Če je bilo tam slabše, ko v Ljubljani, je to krivda socialistov. V Ljubljani pa se je doslej krščanska organizacija pehala za delavstvo in dosegla mnogo uspehov. Odkar pa socialisti v tobačni tovarni uganjajo svojo strankarsko agitacijo, gre pa tudi delavstvu slabše, ker socialisti skušajo slabiti močno organizacijo kršč. delavstva. Ne farbajte tedaj delavstva! Če ste kaj vredni, pomagajte mu. da se mu izpolnijo zahteve!

Sicer pa tobačnemu delavstvu na čast povemo, da so mu Tokanovi napadi na krščanske socialce presedali. Dokler je govoril o stanovskih zadevah, so ga mirno poslušali. Ko pa je začel rogoviliti s kršč. socialci, so delavci trumoma drli iz dvorane.

Opeharjeno delavstvo.

Komunist vodil stavbinske delavce za nos.

Ljubljana, 30. marca. Osrednje društvo stavbinskih delavcev, ki jih vodi komunist, stoji te dni v meznem gibanju. Delavci so mnogo pričakovali od pogajanj, a so ostali razočarani. Snoči po komunističnem shodu pred Mestnim domom so stavbinski delavci ostali na zborovališču ter zborovali dalje o svojih zadevah. Mesto predsednika Nachtigala, ki je vodil za delavce pogajanja, je neko drugi prebral sklenjeno pogodbo med organizacijo in Zvezo industrijcev. Razočarani pa so bili še bolj, ko so zvedeli, da je predsednik Nachtigal, ki je zastopal organizacijo pri pogajanjih, pobegnil in se skril. Omenjeno društvo je imelo to pot že tretjičkrat pogajanja za zboljšanje plače, dvakrat brez uspeha, včeraj pa s tako malim uspehom, da se ni delavstvo nikakor moglo zadovoljiti. Sodrug komunist Nachtigal je pa podpisal pogodbo v kljub sklepu organizacije, ki je sklenila, da če se ne ugotovi zahtevam popolnoma, se imajo pogajanja takoj ustaviti. O nadaljnjih korakih bo sklepalo na današnjem sestanku.

Pripomnili bi samo to, da nam je žal, da se da delavstvo še vedno voditi za nos

osebam, ki si hočejo potom njega ustvariti korita. Z zaupanjem zrejo v organizacijo, a nazadnje ostanejo sami, prevarani. Ali so sodrugom pri vodstvu delavstva res njega zahteve le deveta briga? Ali ne vidite, da za delavstvom stoje žene in otroci, ki trpe glad in druga pomanjkana. Že radi teh rev delajte poštenim potom in ne varajte ljudstva in nastopite skupno z vsem delavstvom vaše stroke za vaše zahteve.

Krščansko delavstvo stavbinske stroke stoji vam na strani in bori z vami skupen boj za zboljšanje gmotnega položaja. Kličite pa vam pri tem: Dokler bodo vaši voditelji prežeti samo od materializma, ne bodo vas dovedli do zaželenega cilja. Le delo iz krščanske ljubezni ima ono moč, ki doseže uspehe, ki bo doseglo zmago naših zahtev. Odločite se!

(Delavski »voditelj« Nachtigal je imel dne 25. t. m. shod pred Mestnim domom, tam je udrihal po socialpatriotih in vseh, ki so trobili v Kristanov rog, ter bil najgornečnejši komunist. Če bodo komunisti vodili delavstvo tako kot Nachtigal, potem bo delavstvo tudi komunistom tako kot socialistom pokazalo fige.)

Bogoskrunstvo na Bledu.

Bled, 27. marca. Blejski Sokoli so se proslavili s čini, ki so na sramoto celumu sokolstvu. Pred tremi tedni se je spravila skupaj družba 14 mladih Sokolov, med njimi učitelj Grundner iz Gorij, v gostilni Sokola Florjanciča na Bledu. Duh in razpoloženje te družbe je bil tak, da si je dal duška na ta-le način: Sneli so s stene križ, ga zasramovali in strli. Potem so šli v gostilno Mangart in tam storili enako bogoskrunstvo s križem. Odtod so šli na plano — razbijati kapelice. Poškodovali so tri kapelice, katerih dve sta bili delo arhitekta Vurnika, vse tri pa so bile blagoslovljene in služijo kot oltar o Sv. Rešnjem Telesu. To divjaštvo — ki je le člen v dolgi

verigi protiverskega početja blejskega Sokola — je vse ljudstvo do skrajnosti razburilo in na praznik Marijinega oznanjenja dne 25. marca se je vršila javna zadostilna procesija ob ogromni udeležbi prebivalstva. Svojo sodbo bo izrekló še sodišče. Stražmojster Rakovšček je v svojem poročilu na sodnijo omenil samo eno kapelico in obtožil samo dva preprosta fanta, toda ljudstvo pričakuje, da bo sodna roka dosegla tudi ostale krivce, pa naj bodo tudi sinovi »višjih« družin in bogatašev. A vodstvo Sokola pozivljamo, naj pazi, da se sokolske telovadnice ne bodo izpreminjale v tolovajnice.

Katoliški delavci in kmetje v Avstriji za republiko.

Dunaj, 29. marca 1920. O priliki dogodkov v Nemčiji je stopilo vprašanje državne avstrijske oblike pri nemško-avstrijskih krščanskih socialcih v ospredje. Sano neznan del v stranki, sestavljen iz aristokracije in pa iz dunajskega meščanstva zagovarja monarhijo, med tem, ko stoji nemško-avstrijski krščansko-social-

ni kmetje in delavci — to je velikanska večina in jedro stranke — brezpogojno na stališču republikanske ustave. Katoliški zastopniki dežel so centralnemu vodstvu na Dunaju jasno in odločno povedali, da bodo nastopili proti vsakemu, ki bi skušal rovatiti proti republikanski obliki vladavine.

Shod zaupnikov VLS.

Shod zaupnikov VLS se vrši 7. aprila ob pol 10, uri dopoldne v veliki dvorani hotela Union v Ljubljani s sledečim redom:

1. Poročilo o političnem položaju.
2. Politične naloge stranke v bližnji bodočnosti.
3. Gospodarske naloge stranke.
4. Organizacija stranke.
5. Resolucije zbora delegatov.
6. Volitev načelnika in I. podnačelnika stranke.

Vstop dovoljen samo proti vabilu, ki služi kot legitimacija.

Popoldne ob štirih ima Jugoslovanska kmetijska zveza svoj prvi občni zbor. Poročala bosta minister Roškar in poverjenik Jan.

Isti dan in ob isti uri imata tudi Jug. obrtna zveza in Delavska zveza svoj občni zbor.

Na predan shoda bodo posvetovanja delegatov posameznih organizacij V. L. S. V. treh odsekih — v programatičnem, socialno-političnem in organizatoričnem — bodo delegatje pripravili tvarino, ki se predloži zboru zaupnikov.

6. aprila ob 8. uri zvečer bo seja vodstva VLS, pri kateri se izvoli novo načelstvo VLS.

Tajništvo je že pričelo razpošiljati vabila.

Tajništvo VLS.

JUGOSLAVIJA IN NEMČIJA.

LDU Beograd, 29. marca. Presbiri objavljajo uradno: Ministrstvo za zunanje stvari javlja v zvezi z odločitvijo zavezniških in pridruženih držav na mirovni konferenci v Parizu (ker je mirovna pogodba z Nemčijo, sklenjena že 8. junija 1919 v Versaillesu, stopila v veljavo): Kr. vlada je sklenila, da obnovi diplomatske stike z nemško republiko in imenovala za opravnika poslanstva kraljstva SHS v Berlinu g. Rajka Vintroviča, ravnatelja I. razreda konzularno-trgovskega oddelka v ministrstvu za zunanje stvari, ki ima čin poslanika II. razreda. Opravnik bo v najkrajšem času odpotoval na svoje mesto.

PROTI WILSONU.

LDU Pariz, 29. marca. (Dun. KU) Kakor poročajo iz Washingtona, je v reprezentacijski zbornici govornik demokratske stranke ob živahnem pritjevanju svojih tovarišev vprašal predsednika Wilsona, ali namerava kandidirati tretjič za predsedništvo. Dostavil je, da bi stranka ne dovolila trikratne obnovitve predsedništva. Poročevalec lista »Echo de Paris« javlja, da so se voditelji demokratske stranke združili, da onemogočijo kandidaturu Wilsonovo.

MIROVNA POGAJANJA MED RUSI IN POLJAKI.

LDU Moskva, 29. marca. (Dun. KU) Na mirovno ponudbo sovjetske vlade je odgovorila poljska vlada, da je pripravljena poslati svoje zastopnike dne 10. aprila v mesto Boryslaw.

RESEN POLOŽAJ NA DANSKEM.

LDU Kodanj, 29. marca. (Dun. KU) Kralj je danes opoldne po daljšem razgovoru o severo-slovenski politiki vlade pozval državnega ministra Zahleja, da naj vlada poda svojo ostavko. Minister je to odklonil. Nato je kralj odločil ministrstvo Zahle in poveril voditelju levičarske stranke Neegaardu sestavo nove vlade. Neegaard je po dveh urah izjavil, da ne more izvršiti te naloge. Kralj je potem naprosil dosedanjega vlado, naj nadaljuje poslovanje, dokler se ne sestavi novo ministrstvo. Zahle je odklonil to ponudbo. Ker biva državni svet že na velikonočnih počitnicah, so vladne stranke, socialno-demokratsko in radikalno stranko brzojavno pozvali na jutrišnjo sejo v Kodanj. »Socialdemokratska« je izdal danes popoldne posebno izdajo, ki zavrača postopanje kralja pod napotkom: »Kralj se ukvarja s pučem«. Na Amalijinem trgu se je popoldne zbrala velika množica. Redarji so vzdrževali red. Socialdemokratski in radikalni krogi so dajo, da je položaj zelo resen.

STAVKA BRIVCEV.

LDU Dunaj, 29. marca. (Dun. KU) Ker pogajanja med brivskimi pomočniki in mojstri niso imela nobenega uspeha, je sklenil stavkarski komite na zborovanju pomočnikov in pomočnic prirediti jutri jutraj stavko.

Politične novice.

+ Liberalci proti služkinjam. Mladoliberalna gospoda je še za nekaj stopinj bolj ogabna ko so bili staroliberalci. Ti ljudje imajo svoje glasilo v dr. Žerjavovi »Domovini«. Kako si tak-le ogabni liberalni buržuja predstavlja ljudstvo, je razvidno iz članka, v katerem napada in sramoti služkinje. Služkinje so del delovnega ljudstva, ki tvori boljši del našega naroda. Slabši del tvorijo namreč liberalni verižniški buržuaji. In ta slabši del naroda, ti troji v družbi delovnih ljudi, menijo, da

je posel samo zato na svetu, da jim služi in dela, da pa ni vreden nobenih socialnih pravic. Če služkinje zahtevajo 9 urni počitek, pravi liberalci, da zahtevajo, naj se ne dela več ko 8 ur. To piše lena mladoliberalna buržuazija! Če posel zahteva pošteno hrano in pošteno stanovanje, očita glasilo mlado-liberalne gospode služkinjam, da hočejo »mehke postelje, za hrano pečenko in bel kruh, razen tega pa jim ubijajo v glavo, da so nespametne, če ne zahtevajo večjega plačila.« Tako piše glasilo tistih verižniških liberalcev, ki so v vojski obogatili na stroške ljudstva, ki se sami rede s pečenko in šampanjcem, medtem ko množice delavnih ljudi stradajo. Služkinje si bodo te ljudi zapomnile!

+ »Živio bombel!« Poleg klicev na Ljenu in Trockega so padli snoči tudi klici »Živio bombel!« Nam je sicer jasno, kaj pomenijo taki klici, samo ta pomislek bi imeli, da z bombami draginja ne bo nič manjša in noben želodec bolj sit. Preverjeni pa smo tudi, da se le z bombami ne bo dala ubiti moralna kuha in korupcija, ki leži nad nami. Verižništvo in oderuštvo je posledica moralne propasti, v kateri se nahajamo. Tu bo treba drugačnega dela, notranje poglavitve, krščanskega udeinstvovanja, da zatre-mo to moralno kuho. Da bombe, kanoni in bajoneti tega ne zmorejo, nam je dokazala vojska. Saj so se komunisti menda tudi iz vojske kaj učili.

+ Na lim. Komunisti so prefrigani moške. Včeraj zvečer so sklicali shod pred Mestni dom. Ker jim ni bilo čisto jasno, če bo kaj ljudi na shod, so zvalili pred shodom v Mestni dom svoje tobačno delavstvo, češ, da bodo govorili o plačah. Shod tobačnega delavstva pa so tako vlekli, da se je kmalu nato pričel shod komunistov. Ob enem so tja povabili tudi stavbinske delavce, ki stoje v mezdnem gibanju. Tudi ti so seveda prišli in bili navzoči potem pri političnem shodu komunistične stranke. Tako rdeče strokovne organizacije služijo za priganjača za komunistično politiko. Tako love komunisti delavstvo na lim.

+ Nedostatki demokratskega volilnega reda na Hrvaškem. Osješka »Hrvatska Obrana« piše: O priliki občinskih volitev so se pokazale velike pogoške volilnega reda, ki ga je na lastno pest izdala prejšnja vlada. Dočim se ženam proti potrebi in naravnemu pravu volilna pravica odteguje, pa imajo volilno pravico tuji, po večini neslovani, ki prebivajo pri nas samo začasno in nimajo niti še našega državljanstva. Končno je radi različne abecedne pisave nemogoča vsaka kontrola proti zlorabi volilnega reda. Vse to je danes nedvomno na korist komunistom.

+ Boljševiška pravda v Zagrebu. Med obtoženci manjkata dva: Avgust Cesarec, ki je iz ječe ušel in Todorovič, ki boleha na sifilitični paralizi. Stotnik Metzger je napravila oduren vtis. Hoče biti »Josef«, ne Josip. Bil je že zaprt radi mučenja srbskih ujetnikov. Je prepričan avstrijski monarhist in ko je stara država propadla, se je zaklel proti Jugoslaviji. Ker je videl, da v avstrijskim pokretom ne bi uspel, se je pridružil komunistom. Imel je svoje ljudi pri raznih vojaških četah, pa tudi pri policiji. — Stevo Kopčinović od 78. pešpolka je bil Metzgerjev zaveznik in mu je izročil ključ od skladišča strojnih pušk; Metzger ga je nastavil pri letalskem oddelku. — Simo Miluš je bil po leg Cesarca glavni vodja propagande. — Rafačević je bil kurir med Zagrebom, Beogradom in Budimpešto. Tam je bil dvakrat, enkrat radi atentata na neko politično osebo, drugič radi prevrata. Po prepričanju je anarhist. — Vladimir Čopić je dovršil agitatorsko šolo v Rusiji in je bil duša celega pokreta. — Pupačev, trgovski pomočnik, je tudi dovršil agitatorsko šolo v Rusiji in je deloval v Karlovcu in Varaždinu.

Glavni obtoženec žid Diamandstein napravljajo zagoneten utis; ne ve se, ali je agent provocateur ali plačanec Pešte. Pri-znava svojo prvotno izpoved in obtežuje vse svoje tovariše, a proti niemu ne more nihče ničesar navesti. V Pešto je prišel iz češkoslovaške začasa Kuhnove vlade. Bil je z materjo v veliki bedi. Zato je sprejel Kuhnovo podporo in šel v Jugoslavijo, dasi je osebno nasprotnik komunizma. Iz vsega početka je imel namen, o primeri priliki celo stvar izdati policiji, a ker se je bal Metzgerjevih agentov pri policiji, je z ovadbo odlašal. Vendar je pred aretacijo opozoril na stvar detektiva Spačka. Letakov ni širil. Diamandsteinove izpovedbe so jako važne, ker navaja razna imena in je pričakovati še novih odkritij.

Dnevne novice.

— »Večerni list« stane od 1. aprila 1920: za Ljubljano in po pošti za vse kraje Jugoslavije:

1 mesec	K 7.—
3 mesece	21.—
6 mesecev	42.—
celo leto	84.—

Posamezne številke stanejo od tega datuma dalje 60 vinarjev.

Upravništvo

»Večernega lista«.

— Velenjski rudarski upor pred sodiščem. Pred celjskim okrožnim sodiščem se je začela glavna razprava proti voditeljem rudarskega upora v Velenju: dne 7. maja 1919. Tedaj je došla ponoči, kakor pripoveduje obtožnica, rudarjem v jami vest, da se bliža Velenju nemško-avstrijska vojska in da je v nevarnosti tudi rudniška blagajna. Ker se 1. maja rudarjem ni bila izplačala dolžna vojna doklada v skupnem znesku 220.000 K, se je delavstvo balo za svoj denar, planilo iz jame in hite-lo v rudniško pisarno, kjer je našlo blagajno odprto in prazno. Blagajnik Skaza in inženjer Kralj sta rekla delavstvu, da je denar v šafu in da sta zanj osebno odgovorna, dejansko sta se pa odpeljala po denar v Ljubljano dva uradnika. Delavstvo ki je bilo oboroženo, je razburjeno iskalo denarja in res nalo v Skazinem stanovanju 70.000 K. Pri tem so posamezniki grozili inženjerju Kralju, da ga ustrele. Praporščaka Jankota Košenino, ki je nastopil proti rudarjem na lastno pest, se je delavstvo dejansko lotilo ter je bil Košenina smrtnonevarno ranjen. Ko so kasneje orožniki aretirali dva rudarja, se je delavstvo potegnulo zanju in so ju morali orožniki izpustiti. Ko se je končno cela zadeva pojasnila kot temelječa na samih

— bilo ni nikake avstrijske vojske in rudarske doklade niso bile v nikaki nevarnosti — se je delavstvo pomirilo in šlo zopet na delo. Med obtoženci so rudarji: 30letni Sebastijan Cilenšek in 28letni Gregor Weithauer radi težke telesne poškodbe in prestopka orožnega patenta; 23letni Franc Zupančič radi javnega nasilstva in prestopka orožnega patenta; 24letni Martih Hovnikar in 40letni Anton Fidej radi pregreška zoper zakon, oblastvo in javni red (po srbskem kaz. zak.) Prič je 25.

— Tihotapstvo v Prekmurju je precej ponehalo, ker prodajajo Prekmurci živila in živino v Slovenijo. G. policijski svetnik Kerševan je, ko je v Prekmurju posloval, s svojim energičnim nastopom trajno preprečil iztihotapljenje v Mažarsko in v Nemško Avstrijo, kar se že zdaj pozna.

— Prvi motorni čoln v Zagrebu. V nedeljo 28. marca t. l. so v Zagrebu blagoslovili in spustili v Savo prvi motorni čoln, ki je delo domače tvrdke. Čoln je izdelan kot remorker za vlačenje ladij na progi Zagreb-Sisek-Karlovac in nazaj. Razen tega ima kabino za 8 oseb. Čoln je dolg 8 m in 2 m širok; žene ga motor Fiat 24 HP.

— Ženske porotnice na Češkem. Sredi aprila se bodo v češkoslovaški obnovila porotna sodišča. Pri zbiranju porotnikov dne 27. t. m. za praško deželno sodišče je bilo izzrebanih 14 žensk.

— Plača občinskih predstojnikov v Srbiji. Državni svet je odločil, da morejo dobivati občinski predstojniki plačo tudi začasa odsotnosti ali bolezn; nasprotno pa nimajo njihovi namestniki nobene pravice do kakoršnekolik plače, kadar ne vrše poslov.

— Voz je ukradel Herman Satler na Posavju dne 22. t. m. izpod kozolca in ga prodal nekemu znanцу za 20 kron. Obsojen je bil na šest tednov zapore.

— Valute na zagrebški borzi dne 29. marca: dolarji (100) 16.000 K; avstrijske krone (100) 68 K; levi (100) 200 K; rublji (100) 215 K; češkoslovaške krone (100) 120 K; angleški funti (1) 600 K; francoski franki (100) 1100 K; marke (100) 250 K; leji (100) 270 K.

Ljubljanske novice.

Ij Skupna seja predsedstva in vaditeljskega zbora O. Z. se vrši danes 30. t. m. ob 8. uri zvečer v Jugoslovanski tiskarni, I. nadstropje. Dnevni red: Poročilo iz Češke. Seja važna, pridite. — Jože Pirc, predsednik.

Ij Ljudski oder naznanja, da se vrši danes zvečer ob 8. uri dramatična šola; jutri — v sredo — je ob pol 8. uri zvečer aranžirana vaja za »Kralja na Betajnovi«.

Ij Tatvina v Vnovčevalnici za živino in mast. Deželno sodišče je obsodilo Franca Pasarja na 4 mesece težke ječe; Josipa Jarma in Andreja Humerja pa na 1 teden strogega zapore; dne 27. septembra 1919 so krado mast v klavnici. Ko razglasi prvomestnik senata nadv. Žebre sodbo, pravi Pasar: »Če bi šlo po pravici, bi moralo biti drugače.« — Ali se pritožite? — »Da, ker ne morem sam za vse kazni prevzeti.«

Ij Na »ekspozituri« suše perilo. »Kaj takega pa še ni bilo: perilo sušimo, detektivji morajo znati tudi posel perice!« se smejljajo resni moške, detektivji kolodvorske policijske ekspoziture. »Niti meni se še kaj takega ni zgodilo,« pravi gosp. revirni nadzornik Ljubič, kateri nadaljuje: »Ivan Vale iz Istre in Franc Glodič iz Pestrniča sta v Kolodvorski ulici prodajala perilo, katero je bilo še mokro in še sedaj ni popolnoma suho, četudi smo je sušili. Moji ljudje so ptička ujeli; perilo je gotovo ukradeno, toda tatvina ni še naznanjena. Gre za 2 moški srajci, 2 beli ženski srajci, za ene moške in za ene ženske hlače; en komad novi znamko S. L.

Razne novice.

r Alkohol. Potomstvo neke Ade Jurko, rojene leta 1740., natorne pijanke, šteje do danes 834 oseb, od katerih je 740 dobro znanih kriminalni policiji. Od teh je 106 nezakonskih, 142 jih je živelo ali še žive od beračenja, 181 žensk se je vdalo prostitutici, 69 je bilo obsojenih v ječo, 7 na smrt radi umora. Te osebe so stale državo ogromno vsoto 6 milijonov.

r Kitajski tehnični napredek. Tudi Kitajska se polagoma modernizira. Poroča se, da ustanove v kratkem času tri velike brezžične radio-postaje, prvo v Urgi na Mongolskem, drugo v Urumsku, 1500 milj jugozapadno od glavnega mesta Mongolije, tretjo pa v Kashijsaru v zapadnem Turkestanu. Te brezžične brzojavne postaje bodo opravljale službo podnevi in ponoči na najmanjšo distanco od 1000 angleških milj.

r Nizka valuta. Značilen je tale oglaš, ki je izšel v nekem nemškem listu v Lipskem: »250 mark na dan plača 33 let star francoski častnik za stanovanje in hrano.« Ta gospod bo plačal v vrednosti svojega denarja kakih 25 frankov na dan in bo poleg tega še po ceni živel. Po vrhu tega se bo še vseno celo Lipsko trgalo zanj. Podobne razmere so danes povsod.

r Drag zdravnik. Zdravnik dr. Reiner je bil poklican k pevki Mariji Renard na Dunaju, ki je bila hudo bolna. Obiskal jo je 115 krat, jo ozdravil in ji zaračunal 15 tisoč kron. Pevka mu ni hotela plačati več kot 4500 kron, zato je zdravnik vložil tožbo. Ta tožba bi utegnila postati zelo zanimiva, da mu ni pevka poslala še ostale vsote v znamenje, da zna ceniti svoje zdravje in svoje življenje; zdravnik pa je vsoto sprejel in s tem dokazal, da ne zna ceniti svoje časti. Nov znak materijalizma današnjih dni.

r Podmorski kabli. Enakega pomena ko brzojavne proge na celini so podmorski kabli. Dasi svetovna morja ločijo posamične dele naše zemlje, se je vendar na to delalo, da bi se omogočila brzojavna zveza vseh delov sveta. Ti brzojavni vodi so položeni po morskem dnu in se imenujejo podmorski kabli. Stroški za imenovanje podmorske kable so velikanski. Glavni središči podmorskih delniških družb ste v Londonu in v Njujorku. Nemška je imela 110 državnih in zasebnih kablovih podjetij. Daljša nemških kablovih vodov je bila 50.000 kilometrov. Imenovane podmorske brzojavne vode je morala Nemška prodati antanti.

r Profesor — krčmar. V Splitu je so-proga nekega profesorja zaprosila dovoljenje, da odpre gostilno, ker s plačo svojega moža ne more preživljati družine. To je posledica današnjih razmer. Zdej ne bo treba še posebej prepovedi, da učenci ne smejo zahajati v profesorjevo gostilno.

Aprovizacija.

a Teleče meso. »Vnovčevalnica za živilo in mast« razdelila je sledečim mesarjem: Škrjanc, Trtnik, Rihtar, Kastelic, Marija Ham, Matija Ham, Lebin, Javornik, Cuzak, Dolničar, Prime, Kovjan, Bizili, Ivan Janežič, Černivec, Ocvirk, Janež, Ivan Zajc, Brezl, Češek, Novak, Ahlin, Zupančič, Zagmeister Šiška, in Seljanu vsakemu po dva teleta, kojih meso se bo prodajalo v sredo 31. marca 1920, kilogram zadnjega mesa s priklado velja 19 K, kilogram sprednjega mesa s priklado 18 K. Vsaka stranka dobi največ 1 kg mesa.

Narodno gledališče.

Opera.

30. marca, torek: »Ksenija« — »Pagliacci«. Abonement C.

31. marca, sredo: »Jongler«. Abonement A.

1. aprila, četrtek: zaprto.

2. aprila, petek: zaprto.

3. aprila, sobota: zaprto.

4. aprila, nedelja: »Mignon«. Abonement izven.

5. aprila, ponedeljek: »Jongler«. Abonement izven.

Drama.

30. marca, torek: »Protekcija«, v prid obolelemu članu g. Ločniku. Abonement izven.

31. marca, sredo: »Golgota«. Abonement D.

1. aprila, četrtek: zaprto.

2. aprila, petek: zaprto.

3. aprila, sobota: zaprto.

4. aprila, nedelja popoldne: »Golgota«. Abonement izven.

4. aprila, nedelja zvečer: »Trnulčica«. Abonement izven.

5. aprila, ponedeljek popoldne: »Trnulčica«. Abonement izven.

5. aprila ponedeljek zvečer: »Beneški trgovci«. Abonement izven.

Odgovorni urednik Jože Rutar.

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.

Tisk »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.